

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Туристичний путівник

«Житомирщина – перлина українського Полісся»

Студентки IV курсу, групи 4Ж
Освітньої програми *Журналістика*
Галузі знань *06 Журналістика*
Спеціальності *061 Журналістика*
Ступеня вищої освіти бакалавра

Шершень Катерина Олександрівна

Науковий керівник: Слотюк П. В., кандидат
історичних наук, доцент, доцент кафедри

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 2026

АНОТАЦІЯ

Шершень К.О. Туристичний путівник «Житомирщина — перлина українського Полісся»; Спеціальність 061 «Журналістика»; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, 2026.

Кваліфікаційна робота виконана у форматі туристичного путівника, з метою популяризації Житомирського регіону.

Структура путівника «Житомирщина — перлина українського Полісся» побудований на основі трьох концептуальних блоків: географічно-природного огляду унікальних ландшафтів Полісся, історико-культурного дослідження міст із багатовіковим минулим (Житомир, Бердичів, Коростень, Звягель) та опису тематичних туристичних маршрутів. Головна ідея путівника — популяризація туристичного потенціалу Поліського краю як унікального простору, де історико-культурна спадщина (древлянські часи, козацька доба) інтегрована в сучасну інфраструктуру внутрішнього туризму.

Проект орієнтований на широке коло користувачів, зацікавлених у внутрішньому туризмі, історії рідного краю та активному відпочинку. Путівник є універсальним інструментом: він слугує цифровим навігатором для самостійних туристів при плануванні мандрівок, цінним краєзнавчим ресурсом для учнів та студентів у межах освітніх цілей, а також професійною базою об'єктів для роботи туристичних інформаційних центрів і гідів. Крім того, завдяки цифровому формату проект ефективно поширюється на онлайн-платформах, сприяючи популяризації Житомирщини як привабливої туристичної дестинації.

***Ключові слова:** туристичний путівник, Житомирщина, Полісся, подієвий туризм, туристичні маршрути, культурна спадщина, цифрова навігація.*

ANNOTATION

Shershen K.O. Tourist Guide “Zhytomyr Region – the Pearl of Ukrainian Polissia”; Specialty 061 “Journalism”; Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University, Vinnytsia, 2026.

The qualification thesis was completed in the format of a tourist guide with the purpose of promoting the Zhytomyr region and its tourism potential.

The structure of the guidebook “Zhytomyr Region – the Pearl of Ukrainian Polissia” is based on three conceptual sections: a geographical and environmental overview of the unique landscapes of Polissia, a historical and cultural study of cities with centuries-old heritage (Zhytomyr, Berdychiv, Korosten, and Zviahel), and a description of thematic tourist routes. The central concept of the guide is to promote the tourism potential of the Polissia region as a unique destination where historical and cultural heritage, including the legacy of the Drevlians and the Cossack era, is integrated into the contemporary infrastructure of domestic tourism.

The project is intended for a broad audience interested in domestic tourism, local history, and active recreation. The guidebook serves as a multifunctional tool: it acts as a digital navigator for independent travelers planning their journeys, a valuable local-history resource for pupils and students within educational activities, and a professional database of tourism sites for tourist information centers and guides. Furthermore, owing to its digital format, the project can be effectively distributed through online platforms, thereby contributing to the promotion of the Zhytomyr region as an attractive tourist destination.

Keywords: *tourist guidebook, Zhytomyr Region, Polissya, event tourism, tourist routes, cultural heritage, digital navigation.*

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	5
1.1. Теоретична база.....	5
1.2. Обґрунтування проекту.....	7
1.3. Мета робот.....	7
1.4. Джерела фактів.....	8
1.5. Технічні і програмні засоби.....	9
1.6. Сфера застосування.....	9
1.7. Апробація.....	10
II. СПЕЦИФІКА ТУРИСТИЧНОГО ПУТІВНИКА.....	12
2.1. Структура путівника.....	13
2.2. Специфіка аудиторії.....	13
2.3. Ідейно-смісловий задум.....	13
2.4. Специфіка аудиторії.....	13
III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	15
IV. МАКЕТ ТУРИСТИЧНОГО ПУТІВНИКА «ЖИТОМИРЩИНА – ПЕРЛИНА УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ».....	16

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Теоретична база

Сучасний медіапростір демонструє зростання інтересу до локального туризму, що в умовах війни набуває нового суспільного значення. Популяризація культурної спадщини стає дієвим інструментом зміцнення національної ідентичності. У цьому контексті туристичний путівник трансформується з довідкового видання на багатофункціональний медіапроект, що формує емоційне сприйняття регіону.

Фактологічну основу проекту «Житомирщина — перлина українського Полісся» склали краєзнавчі дослідження М. Ю. Костриці [4]. Теоретичні засади проекту базуються на працях О. О. Бейдика [1] та сучасних дослідженнях з маркетингу територій [5]. Питання екологічної етики та філософії сталого розвитку «Не залишай слідів» [8] стали фундаментом для формування практичного блоку путівника. Методологічну основу брендингу регіону забезпечили праці М. В. Петровського [7], а аналіз технологічних аспектів галузі здійснено згідно з дослідженнями цифровізації туризму [9]. Концептуальну роботу з контентом було розширено через аналіз досліджень екранної комунікації [2, 3], що допомогло переосмислити локацію як медіаоб'єкт. Синтез цих підходів дозволив обґрунтувати жанрову специфіку путівника як акту інтерпретації простору.

Концептуальну основу роботи з контентом було розширено через аналіз досліджень екранної та документальної комунікації І. Гавран, М. Ботвина [2] та Г. О. Десятника [3], що допомогло переосмислити туристичну локацію як повноцінний медіаоб'єкт. У цьому контексті путівник розглядається як інструмент соціальної комунікації, де реальні туристичні локації трансформуються у медіаконтент шляхом селекції фактів, структурування тематичних маршрутів та побудови логіки мандрівки. Такий погляд на путівник як на акт інтерпретації простору визначив загальну концептуальну

логіку проекту, дозволивши обґрунтувати жанрову специфіку видання та сформувати цілісну структуру мультимедійного продукту.

Аналіз зазначених праць дозволив сформувати теоретичні передумови для розробки структури путівника, усвідомити жанрову специфіку краєзнавчого видання та обґрунтувати творчі й організаційні рішення, покладені в основу кваліфікаційної роботи.

1.2. Обґрунтування проєкту

Путівник «Житомирщина — перлина українського Полісся» присвячений комплексному представленню туристичного потенціалу регіону, який охоплює унікальні природні ландшафти та багату історико-культурну спадщину краю.

В умовах повномасштабної російської агресії українське суспільство демонструє стрімке зростання інтересу до внутрішнього туризму та вивчення рідної землі. Подорожі регіонами стали не лише формою відпочинку, а й дієвим інструментом пізнання національної ідентичності та підтримки локальних громад. Попри значні рекреаційні ресурси, Житомирщина часто залишається недооціненою у мейнстримних туристичних потоках. Саме тому створення сучасного путівника, що структурує хаотичні відомості про локації в логічні маршрути, є нагальною потребою для оптимізації туристичного середовища області.

Путівник поєднує кілька змістових блоків: історико-хронологічний огляд міст (Житомир, Коростень, Бердичів, Звягель), характеристику природних багатств (каньйони, лісові екосистеми) та практичні тематичні маршрути. Така структура — від давніх древлянських легенд до сучасних культурних ініціатив — забезпечує цілісність сприйняття регіону. Поєднання верифікованих історичних даних із практичними порадами щодо безпеки та екологічної свідомості надає проєкту як інформаційної насиченості, так і високої практичної цінності для мандрівника.

Путівник може використовуватися для самостійного планування подорожей, бути частиною освітніх програм, інструментом роботи туристично-інформаційних центрів або поширюватися на цифрових платформах. Це робить проєкт актуальним інструментом для популяризації регіону та розвитку якісного, відповідального туризму.

1.3. Мета роботи

Метою роботи є розробка та реалізація авторського мультимедійного путівника «Житомирщина — перлина українського Полісся», що систематизує та популяризує туристичний потенціал регіону. Проект спрямований на інтеграцію історико-культурної спадщини, природних пам'яток та сучасних туристичних маршрутів у єдиний інформаційний простір засобами цифрової журналістики. Це дозволяє зробити регіон зрозумілішим та привабливішим як для внутрішніх туристів, так і для тих, хто лише відкриває для себе туристичні можливості Полісся.

В епоху швидкого споживання інформації, коли цифрові інструменти стають ключовим навігатором у мандрівках, важливо не просто перелічити локації, а створити цілісний нарратив, що спонукає до відповідального та усвідомленого туризму. Путівник у цьому сенсі є не лише довідковим інструментом, а й спробою інтерпретувати простір Житомирщини, структурувати хаотичні потоки даних у логічні маршрути та передати автентичну атмосферу краю через поєднання текстового, візуального та картографічного контенту.

1.4. Джерела фактів

Джерельну базу путівника «Житомирщина — перлина українського Полісся» складають краєзнавчі, документальні, картографічні та медійні джерела, які в сукупності забезпечили достовірність, актуальність та повноту представленої туристичної інформації.

Краєзнавчу основу проекту склали історико-краєзнавчі дослідження регіону, фонди обласних краєзнавчих музеїв, а також матеріали, що висвітлюють історію міст (Житомира, Бердичева, Коростеня, Звягеля), їхню архітектурну спадщину та біографічні дані видатних постатей, зокрема Лесі Українки та Сергія Корольова.

Опис конкретних туристичних об'єктів — таких як замок «Радомисль», скелі Тетерева чи кар'єри — базується на верифікованих описах пам'яток культурної та природної спадщини, що забезпечує відповідність контенту стандартам якісного туристичного продукту.

1.5. Технічні і програмні засоби

Для реалізації мультимедійного путівника «Житомирщина — перлина українського Полісся» використовувався комплекс цифрових інструментів та програмного забезпечення, що відповідає сучасним вимогам до створення якісного візуального контенту та забезпечує високий рівень інтерактивності медіапродукту.

Основним інструментом для збору візуального матеріалу та фіксації туристичних об'єктів став смартфон Redmi Note 14 Pro.

Проектування, верстка та дизайн путівника здійснювалися на платформі Canva. Цей інструмент став ключовим для створення структурованого візуального продукту, дозволяючи поєднувати текстові описи, фотографії та елементи графічного оформлення у цілісний макет. Можливості Canva дали змогу інтегрувати навігаційні елементи, розробити зручну систему навігації за розділами та впровадити інтерактивні посилання для навігації в межах готового путівника.

Робота з контентом також передбачала використання сервісів для створення QR-кодів, що інтегровані в путівник для швидкого переходу до географічних карт та додаткових матеріалів, що забезпечує користувачу зручний цифровий досвід під час подорожі.

Обраний комплекс технічних та програмних засобів повністю відповідає завданням проекту, демонструючи ефективність використання доступних цифрових платформ для створення повноцінного краєзнавчого медіапродукту, адаптованого до потреб сучасного мандрівника.

1.6. Сфера застосування

Мультимедійний путівник «Житомирщина — перлина українського Полісся» орієнтований на широке коло користувачів, зацікавлених у розвитку внутрішнього туризму, вивченні історії рідного краю та активному відпочинку. Проект може бути ефективно використаний у кількох ключових напрямках:

а) у медійному та цифровому просторі путівник може поширюватися через спеціалізовані туристичні портали, офіційні вебсайти органів місцевого самоврядування та в соціальних мережах, що забезпечить його доступність для мандрівників у будь-який час та з будь-якого пристрою. Інтеграція QR-кодів дозволяє використовувати матеріал як інтерактивний гід безпосередньо під час подорожі без прив'язки до друкованих видань;

б) у культурно-просвітницькому та освітньому контексті путівник може стати допоміжним матеріалом для краєзнавчих гуртків, шкільних та університетських курсів з регіональної географії та історії, а також демонструватися під час тематичних лекторіїв чи виставок, присвячених збереженню культурної спадщини Полісся;

в) у професійній туристичній діяльності проєкт становить інтерес для туристичних інформаційних центрів, локальних туроператорів та організаторів авторських турів як готовий до використання навігаційний інструмент, що допомагає структурувати туристичні потоки та популяризувати менш відомі, але значущі локації Житомирщини.

Крім того, путівник може слугувати інформаційною базою для розробки нових локальних брендів та маркетингових кампаній, спрямованих на посилення туристичної привабливості Житомирської області на загальноукраїнському рівні.

1.7. Апробація

Основні положення кваліфікаційної роботи пройшли апробацію у формі участі в наукових конференціях, що підтверджує наукову та практичну значущість обраної теми і свідчить про її актуальність у сучасному медіадискурсі та сфері розвитку регіонального туризму.

Результати дослідження було представлено на XII Всеукраїнській студентській науковій конференції, де було виголошено доповідь на тему: «Еволюція української подорожньої журналістики в цифровому середовищі» (Національний авіаційний університет, 15 травня 2026 р.). Участь у конференції дозволила продемонструвати ключові ідеї проєкту науковій

спільноті та взяти участь у фаховому обговоренні сучасних тенденцій розвитку медіапростору.

Крім того, тези дослідження, присвячені проблематиці туристичного брендингу регіону, було апробовано під час V Науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Житомирщина — перлина українського Полісся» (Сумський державний університет, 21–22 травня 2026 року). Це обговорення сприяло глибшому осмисленню специфіки використання краєзнавчих матеріалів у сучасному цифровому контенті.

Участь у зазначених конференціях надала можливість представити ключові ідеї проєкту науковій спільноті, долучитися до фахової дискусії щодо сучасних тенденцій розвитку соціальних комунікацій та врахувати конструктивні зауваження для остаточного вдосконалення кваліфікаційної роботи.

II. СПЕЦИФІКА ТУРИСТИЧНОГО ПУТІВНИКА

2.1. Структура путівника

«Житомирщина — перлина українського Полісся» — це інтерактивний мультимедійний путівник, присвячений популяризації туристичного потенціалу регіону та його унікальній культурно-історичній спадщині. Проект демонструє багатогранність Поліського краю через синтез історичних фактів, природних об'єктів та сучасних інструментів медіакомунікації.

Особливу увагу у виданні приділено формуванню позитивного іміджу області, що дозволяє як досвідченим мандрівникам, так і тим, хто лише починає відкривати для себе внутрішній туризм, знайти нові локації для відпочинку та натхнення.

Путівник складається з п'яти розділів:

– Край між легендою і гранітом. Вступний розділ, що знайомить із географічним положенням, природними ландшафтами Полісся та надає базову інформацію для підготовки до подорожі.

– Історія і спадщина. Цей розділ присвячений ключовим історичним етапам розвитку регіону, архітектурним пам'яткам та видатним постатям, які народилися або творили на Житомирщині.

– Природні перлини Полісся. Розділ висвітлює об'єкти природно-заповідного фонду, унікальні гранітні каньйони та мальовничі лісові локації, які є візитівкою регіону.

– Міста і маршрути. Практичний блок, що детально описує знакові туристичні центри — Житомир, Бердичів, Коростень, Звягель, Радомишль та інші, пропонуючи готові схеми для мандрівок.

– Подієвий календар. У цьому розділі систематизовано інформацію про щорічні фестивалі, історичні реконструкції та мистецькі заходи, що дозволяє мандрівникам синхронізувати візит із найцікавішими подіями краю.

– Корисна інформація для мандрівників. Фінальний розділ містить важливі сервісні дані: від рекомендацій щодо транспортної логістики та безпеки до порад із дотримання етичних правил відповідального туризму.

2.2 Обсяг видання

Обсяг путівника «Житомирщина — перлина українського Полісся» становить 30 сторінку.

2.3. Ідейно-смісловий задум

Ідейно-смісловий задум проекту «Житомирщина — перлина українського Полісся» полягає у створенні цілісного інтерактивного образу регіону, який би поєднував його багатовікову історико-культурну спадщину з сучасними туристичними можливостями. Проект спрямований на популяризацію унікальних локацій краю, формування його впізнаваного медіаіміджу та надання практичних інструментів для якісного планування мандрівок.

Важливою частиною задуму було прагнення довести, що культурна спадщина регіону — це не застигли архітектурні пам'ятки чи музейні експонати, а динамічний простір, що розвивається разом із нами. У час повномасштабної війни звернення до рідної землі, її природних святинь та міст стає свідомим актом підтримки національної ідентичності та зміцнення зв'язку з коренями.

2.4. Специфіка аудиторії

Цільова аудиторія путівника «Житомирщина — перлина українського Полісся» охоплює широкий спектр мандрівників, об'єднаних інтересом до внутрішнього туризму, активного відпочинку та пізнання рідного краю.

Проект орієнтований на різноманітні категорії користувачів: досвідчених туристів, що перебувають у пошуках нових інтерактивних маршрутів, та новачків, які лише починають відкривати для себе унікальність українського Полісся. Окрему увагу приділено студентській та учнівській молоді, яка потребує доступних форматів подорожей та освітніх екскурсій, а також іноземним гостям і представникам діаспори, що прагнуть глибше дослідити автентичну культуру України поза межами класичних туристичних шляхів.

Крім того, путівник стане незамінним помічником для освітян, які організують тематичні виїзні заходи, та сімейних груп, що шукають перевірені локації для пізнавального дозвілля і безпечного відпочинку з дітьми. Завдяки гармонійному поєднанню історичної глибини, візуальної привабливості та практичної навігації, видання стає універсальним інструментом для кожного, хто прагне персоналізувати свою мандрівку Житомирщиною, незалежно від рівня досвіду, віку чи мети поїздки.

III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ : Київський університет, 2001. 395 с.
2. Гавран І., Ботвин М. Документальне кіно та медіаконтент у сучасному екранному дискурсі. *Вісник КНУКіМ*. 2020. С. 45–52.
3. Десятник Г. О. Основи екранної документалістики : навчальний посібник. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2016. 180 с.
4. Костриця М. Ю. Полісся: природа, історія, постаті : краєзнавчий нарис. Житомир : Волинь, 2005. 160 с.
5. Маркетинг територій: цифрові інструменти просування туристичного продукту / за ред. І. В. Коваленка. Київ : Знання, 2024. 210 с.
6. Офіційний туристичний портал Житомирщини (Zhitomir.travel). URL: <https://zhitomir.travel> (дата звернення: 15.06.2026).
7. Петровський М. В. Туристичний брендинг регіонів України : теорія та практика. Львів : Львівська політехніка, 2023. 190 с.
8. Сталій розвиток та екологічна етика в туризмі : принципи «Leave No Trace» в Україні / уклад. О. М. Петренко. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2025. 56 с.
9. Цифровізація туристичної галузі: виклики та можливості / за ред. А. Л. Савченко. Київ : Центр навчальної літератури, 2025. 145 с.

ДОДАТОК 1.

МАКЕТ ТУРИСТИЧНОГО ПУТІВНИКА «ЖИТОМИРЩИНА – ПЕРЛИНА УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ»

Червень 2026

ВИПУСК №01

ЖИТОМИРЩИНА ПЕРЛИНА УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Випуск №01

Відкрийте велич давніх міст.
Дослідіть таємниці поліської природи.
Оберіть власний цікавий маршрут.

ТУРИСТИЧНИЙ ПУТІВНИК

Від прихованих перлин до знайомих пам'яток, кожен випуск — це кураторський путівник, який надіє вас на наступну пригоду.

2026 pik

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР, АВТОР І ТАК ДАЛІ
ШЕРШЕНЬ КАТЕРИНА

ЗМІСТ

05	КРАЙ МІЖ ЛЕГЕНДОЮ І ГРАНИТОМ	16	МІСТА І МАРШРУТИ ЖИТОМИРЩИНИ
08	ІСТОРІЯ І СПАДЩИНА	27	ПОДІЄВИЙ КАЛЕНДАР
12	ПРИРОДНІ ПЕРЛИНИ ПОЛІССЯ	28	КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ МАНДРІВНИКІВ

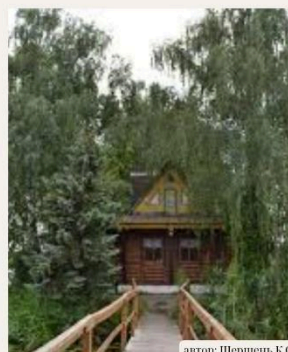
ТУРИСТИЧНИЙ ПУТІВНИК

ЖИТОМИРЩИНА – ЦЕ КРАЙ, ДЕ ІСТОРІЯ НАПИСАНА ГРАНИТОМ, А ПРИРОДА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НЕПІДВЛАДНА ЧАСУ. ЦЕЙ ПУТІВНИК БУЛО СТВОРЕНО ЩОБ ПОКАЗАТИ, ЩО ПОЛІССЯ ЦЕ НЕ ЛИШЕ ГЕОГРАФІЧНА ТОЧКА НА КАРТІ. Я ПРАГНУЛА ЗІБРАТИ ВОЄДИНО ВСЕ ТЕ, ЩО РОБИТЬ ЦЕЙ РЕГІОН ОСОБЛИВИМ: ВІД ГЕРОЇЧНИХ ЛЕГЕНД ДАВНІХ ДРЕВЛЯН ДО КОСМІЧНИХ ВІДКРИТТІВ, ВІД ЗАТИШНИХ КУТОЧКІВ САДІБ ВЕЛИКИХ МИТЦІВ ДО ВЕЛИЧІ НЕЗАЙМАНИХ КАНЬЙОНІВ. ЦЯ РОБОТА — ЦЕ ВАШ НАДІЙНИЙ ПРОВІДНИК, ЩО ДОПОМОЖЕ ВІДКРИТИ ПРИХОВАНІ ПЕРЛИНИ КРАЮ ТА НАПОВНИТИ КОЖНУ ПОДОРОЖ НОВИМИ СЕНСАМИ.

ЖИТОМИРЩИНА – ЦЕ НЕ ПРОСТО ТОЧКА НА КАРТІ, ЦЕ ПРОСТІР ДЛЯ ВІДКРИТТІВ, ДЕ КОЖЕН МАНДРІВНИК ЗНАЙДЕ ЩОСЬ СВОЄ. ТУТ ВИ МОЖЕТЕ ПРОГУЛЯТИСЬ МІСЦЯМИ, ДЕ ТВОРИЛА ЛЕСЯ УКРАЇНКА, ОСЯГНУТИ КОСМІЧНІ МАСШТАБИ В МУЗЕІ СЕРГІЯ КОРОЛЬОВА АБО ВІДЧУТИ АТМОСФЕРУ РОМАНТИЧНОЇ ДРАМИ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА У БЕРДИЧЕВІ. ЦЕ КРАЙ, ЩО НАДИХАВ ТА ПРОДОВЖУЄ НАДИХАТИ ГЕНІВ. МІСЦЕ ІДЕАЛЬНЕ ДЛЯ ТИХ, ХТО ШУКАЄ ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ ВІД МІСЬКОГО ШУМУ, ВІД ВЕЛИЧНИХ ГРАНИТНИХ КАНЬЙОНІВ, ДО ГЛИБОКИХ ЛІСОВИХ ОЗЕР ТА ВІКОВИХ СОСНОВИХ БОРІВ. ПОЛІССЯ — ЦЕ СЕРЦЕ УКРАЇНСЬКОЇ ПРИРОДИ.

ТУТ ВИ ЗАНУРИТЕСЯ В АТМОСФЕРУ КНЯЖОЇ ДОБИ. ЛЕГЕНДИ ПРО КНЯГИНЮ ОЛЬГУ, ДРЕВЛЯНСЬКІ ГОРОДИЩА ТА АРХІТЕКТУРА СТВОРЮЮТЬ УНІКАЛЬНИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЛАНДШАФТ, ЯКОГО ВИ НЕ ЗНАЙДЕТЕ БІЛЬШЕ НІДЕ. ОДИН З НАЙБІЛЬШИХ ПЛЮСІВ, ЦЕ ТЕ ЩО РОЗТАШУВАННЯ ОБЛАСТІ ДОЗВОЛЯЄ ПЛАНУВАТИ ЯК КОРОТКІ ПОДОРОЖІ «ВИХІДНОГО ДНЯ», ТАК І ПОВНОЦІННІ ЕКСПЕДИЦІЇ.

НЕЗАЛЕЖНО ВІД ТОГО, ЧИ ШУКАЄТЕ ВИ ТИШІ ТА СПОКОЮ, ЧИ ПРАГНЕТЕ ПРИГОД І НОВИХ ЗНАНЬ — ЖИТОМИРЩИНА ЗУСТРІНЕ ВАС ВІДЧИНЕНИМИ ДВЕРИМА. ЦЕ КРАЙ, КУДИ ХОЧЕТЬСЯ ПОВЕРТАТИСЯ, ЩОБ КОЖНОГО РАЗУ ВІДКРИВАТИ НОВУ ГРАНЬ ЙОГО НЕПОВТОРНОЇ КРАСИ.

автор: Шершень К.О.

Шершень Катерина

Вітасмо, мандрівнику!

ВІД АВТОРКИ

Я рада стати вашим провідником у захопливій подорожі стежками Житомирщини. Цей край має надзвичайну здатність захоувати в себе, але не відразу, а поступово. Через шум польського лісу, велич гранітних скель, спокій старовинних монастирів та щирість людей, які тут живуть. Створюючи цей путівник, я прагнула зібрати дошки історії, легенди та локації, які роблять Житомирщину справжньою перлиною українського Полісся. Для мене було важливо не просто перелічити пам'ятки, але й передати ваїб регіону, де минуле тісно переплітається з сьогоденням. Цей путівник – результат досліджень, спостережень та щирого захоплення областю.

Сподіваюся, що з моєю допомогою ви відкриєте для себе щось нове. Тож пакуйте речі, обирайте напрямок – і нехай ця подорож стане початком вашої любові до українського Полісся.

З найкращими побажаннями, автор путівника.

Край між легендою і гранітом**Географічне положення та природа краю**

Житомирщина займає стратегічне та географічно унікальне положення в північній частині України. Розташована в межах Польської низовини та частково на Придніпровській височині, область слугує своєрідним «містком» між центральними регіонами країни та державним кордоном. Така локація зумовлює особливу роль краю як перехрестя історичних та торговельних шляхів, що формувалося впродовж століть.

Природа Житомирщини — це історія про гармонію граніту та води. Геологічною основою області є Український кристалічний щит, який зумовлює вихід на поверхню давніх гранітних порід. Саме ці геологічні особливості подарували краю одні з найвидовищніших ландшафтів — стрімкі каньйони річок Тетерів, Случ та Уж, що вражають своєю суворістю красою.

Поліська частина області — це край густих хвойних та мішаних лісів, які займають значну територію і створюють унікальний мікроклімат. Величезні масиви соснових борів чергуються з мережею річок, заболочених низовин та чистих лісових озер. Ця екосистема не лише формує екологічний каркас регіону, але й є важливим осередком біорізноманіття, де збереглися рідкісні види флори та фауни.

Природне розмаїття області доповнюється специфічним рельєфом: від рівнинних територій на півночі, де панує спокій польських ландшафтів, до хвилястих височин на півдні, що плавно переходять у лісостепові зони. Така ландшафтна контрастність робить Житомирщину надзвичайно привабливою для різних видів туризму — від піших прогулянок лісовими стежками до екстремального скелелазіння на гранітних виходах.

Автор: Фото Україна

Клімат, рельєф і ландшафти Полісся

Полісся — це край зі своїм особливим ритмом, який в основному має помірноконтинентальний клімат. Для регіону характерні м'яка зима з частими відлигами та тепле, вологе літо. Це поєднання створює комфортні умови для мандрівників протягом усього року: весняне цвітіння лісів, прохолода літніх тінистих борів, барвіста осінь, що перетворює Полісся на фотозону, та затишна атмосфера «сплячої» природи взимку.

Рельєф Житомирщини є відображенням її складної, але цікавої геологічної історії. Більша частина області лежить на Польській низовині, де переважають пологі, місцями заболочені ділянки, що формують класичні польські краєвиди: безкраї хвойні ліси, порослі мохом береги та звивисті русла річок. Проте, рухаючись ближче до центру та півдня, ви помітите, як ландшафт змінюється: рівнини поступаються місцем

Придніпровській височині з її більш розчленованим рельєфом. Тут річки активно «розрізають» фундамент утворюючи надзвичайно гарні виходи гранітів, пороги та глибокі яри.

Саме ландшафт Полісся являється природним кодом, що формує туристичне обличчя краю. Густі соснові, дубово-грабові та березові ліси створюють атмосферу приватності та спокою. Болота являються унікальною екосистемою з багатим біорізноманіттям. Вони створюють неповторну палітру кольорів та звуків, особливо цінних для фотографів та любителів дикої природи.

Кліматичні умови та особливості рельєфу роблять Житомирщину регіоном, що не має так названого «мертвого сезону». Полісся завжди готове до відкриттів. Розуміння цих природних ритмів дозволяє туристам максимально ефективно планувати свій відпочинок, обираючи локації, які найкраще розкриваються саме в конкретну пору року.

Автор: Шершень Катерина

Як дістатися до Житомирщини

Житомирщина має надзвичайно вигідне транспортно-географічне положення. Знаходячись на перетині важливих магістралей, регіон стає максимально доступним для мандрівників як зі столиці, так і з будь-якого іншого куточка України.

Основою транспортного сполучення регіону є розвинена система автошляхів. Для мандрівників на власному автомобілі ключовою артерією залишається міжнародна траса М-06 (Київ — Чоп), яка забезпечує швидке та зручне сполучення зі столицею: шлях до Житомира займає близько півтори-двох годин. Для тих, хто планує досліджувати північні райони області, зокрема Коростень, найкращим вибором стане траса М-07 (Київ — Ковель — Ягодин), відома як «Варшавка». Окрім головних магістралей, регіональна мережа доріг дозволяє вільно переміщуватися між районними центрами, відкриваючи доступ до найвіддаленіших природних пам'яток.

Для тих, хто віддає перевагу громадському транспорту, Житомирщина пропонує надійну залізничну та автобусну інфраструктуру. Обласний центр — Житомир — виступає головним логістичним хабом, через який пролягають маршрути пасажирських поїздів та електричок. А Коростень являється одним із найбільших залізничних вузлів України, що забезпечує пряме сполучення з Києвом, Харковом, Львовом та іншими містами, роблячи місто ідеальним стартовим пунктом для мандрівки північно області.

Автобусне сполучення доповнює цю картину, покриваючи майже всі населені пункти регіону. Зі столичних автовокзалів до Житомира, Бердичева, Звягеля чи Малина щогодини вирушають мікроавтобуси, забезпечуючи максимальну гнучкість у плануванні часу.

Коли подорожувати: пори року, події, фестивалі

Як вже було сказано раніше, Житомирщина — це регіон, який відкривається по-різному в кожному пору року. Завдяки м'якому помірно-континентальному клімату тут не існує «мертвого сезону», а вибір часу для візиту залежить виключно від того, що саме ви прагнете відчути: спокій польського лісу чи драйв культурного життя міст.

Весна в регіоні — це час пробудження, коли Полісся наповнюється свіжістю, а парки та заповідники стають ідеальним місцем для ліших прогулянок. Найкраще їхати в кінці квітня та в травні, коли холод зими вже відступив, і вся природа заграла яскравими барвами. Із настанням літа Житомирщина перетворюється на майданчик для активного відпочинку. Гранітні каньйони та порожисті річки, як-от Тетерів чи Случ, стають магнітом для любителів водних сплавів, скелазіанна та кемпінгу. Серпень, зі своєю теплою погодою, найкраще підходить для того, щоб відчути справжній дух польського лісу, влаштувавши відпочинок на природі. Осень приносить із собою атмосферу затишку та багатство фестивального життя.

Золоті барви лісів та прохолода сприяють відвідуванню музеїв, історичних садів та монастирів, що дозволяє глибше зануритися в історію краю. Саме цей період стає найбільш вдалим для гастрономічного туризму: регіональні ярмарки та фестивалі, зокрема відоме свято дерунів що проходить в Коростені, пропонують мандрівникам автентичні смаки Полісся. Зима ж відкриває іншу грань Житомирщини. Це пора культурного відпочинку.

Відвідування музеїв космонавтики, літературних садів чи вечори в агросадбах біля каміна додають подорожі особливого магі, яку неможливо відчути в інший сезон.

Культурне життя області динамічно розвивається, поєднуючи класичні традиції з сучасними мистецькими ініціативами. Ми радимо завчасно переглядати культурні афіші на офіційних туристичних порталах області, адже локальна подія може стати кульмінацією вашої подорожі. Зрештою, Житомирщина відкрита для мандрівника завжди — важливо лише обрати той ритм, який відгукується вашому серцю, і дозволити цьому краю здивувати вас своєю багатогранністю.

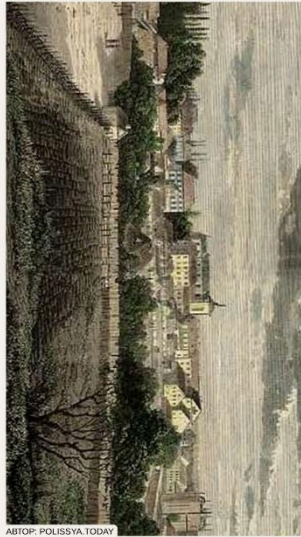

Автор: Ступак Анастасія

ІСТОРІЯ І СПАДЩИНА

Житомирщина — це простір, де кожен камінь дихає історією. В основі туристичного каркаса області лежать три міста, які стали свідками зародження української державності, княжих інтриг, героїчної оборони та культурного відродження. Овруч, Коростень та Житомир — це не просто адміністративні центри, це портали у минуле, крізь які можна осягнути велич краю.

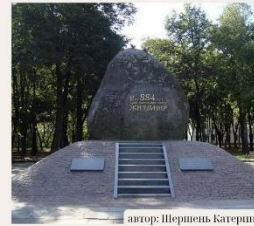
Коростень — древлянська столиця, що стала символом нескореності. Це місто нерозривно пов'язане з іменем княгині Ольги та трагічними сторінками древлянсько-князівських відносин. Чому саме він став центром древлянського опору? Місцеві перекази кажуть, що саме тут, серед неприступних гранітних скель та повноводної річки Уж, древляни відчували особливу підтримку рідної землі, що й зробило місто головним форпостом їхньої волі. Сьогодні Коростень приваблює мандрівників не лише легендами про «Скелю Чорта» чи переказами про помсту, а й надзвичайним Парком Древлян, та легендарним святом «День деруна».

Автор: POLISSIA.TODAY

Овруч — одне з найдавніших міст Русі, яке в епоху Середньовіччя було потужним форпостом. Його історія — це розповідь про стратегічне значення Полісся та про духовні осередки, що вистояли попри навали та час. Унікальний Свято-Преображенський собор є архітектурною перлиною, що зберігає пам'ять про епоху Рюриковичів. Унікальність собору полягає у використанні специфічної техніки мурування та рожевого шиферу, який видобували неподалік. Це дозволило спорудити висотні майже тисячоліття, зберігаючи автентичну пластику стін, які бачили ще князівські дружини.

Житомир, заснований, за легендами, ще у IX столітті, пройшов шлях від дерев'яної фортеці над річкою Тетерів до сучасного обласного центру. Його історичне ядро — це мереживо вулиць, де перепелися долі багатьох народів, формуючи унікальний мультикультурний вигляд регіону. Взагалі історикі досі сперечаються про походження назви Житомира. Окрім легенди про дружинника князя Кия — Житомира, існує теорія, що місто завдячує своєю назвою житю — символу добробуту, який щедро родив на території, перетворюючи поселення на стратегічний центр торгівлі хлібом. Ці три міста утворюють історичну вісь Житомирщини. Вони демонструють, як від найдавніших часів до сьогодні Полісся було місцем, де гартувався національний характер.

Автор: Шершень Катерина

Середньовіччя і доба козацтва

Вже у Литовсько-Руську добу Житомирщина стала мережею стратегічних опорних пунктів. Міста-замки, що зводилися на стрімких гранітних берегах річок Тетерів, Случ та Уж, стали справжніми інженерними дивами свого часу. Сьогодні ми бачимо ці сліди в величезних земляних валах Житомира чи залишках укріплень у Радомилі, які й досі окреслюють межі історичних центрів. Це історія що буквально лежить під ногами.

Найяскравішим символом того часу залишається Бердичів, що у XVII столітті перетворився на ключовий центр релігійного та військово-політичного життя Правобережжя. Унікальний монастир Босих Кармелітів — це рідкісний приклад «монастиря-фортеці», чий могутні мурі з білшницями неодноразово витримували облоги, стаючи осередком опору. Легенди про незліченні підземні ходи, що свого часу з'єднували святоїню з містом, досі являють увелу мандрівників, додаючи історії Бердичева особливого шарму.

Автор: Шершень Катерина

Сьогодні середньовіччя та козацька спадщина Житомирщини — це не просто руїни чи сухі дати в підручниках. Це жива пам'ять про незламність духу, що дозволила зберегти українську ідентичність у найскладніші часи. Це історія витривалості, яка досі резонує з вільним і незалежним характером поліщуків, роблячи Житомирщину місцем сили для кожного, хто прагне торкнутися витой своєї культури.

XIX століття — розквіт міст і культури

XIX століття для Житомирщини стало часом справжнього «золотого віку». В цей час регіон перетворився на потужний інтелектуальний та економічний центр Правобережжя України. Це була епоха, що змінила обличчя міст: замість дерев'яних укріплень з'явилися ошатні кам'яниці, затішні бульвари, театри та навчальні заклади, які додали регіону європейського блиску та культурної глибини.

Панорама Житомира XIX століття

У цей період Житомир став центром, де перетиналися долі видатних діячів мистецтва, літератури та науки. Місто активно зводили храми різних конфесій, будувалися купецькі будинки, адміністративні споруди, що в майбутньому формували унікальний архітектурний ансамбль, який ми частково можемо споглядати й сьогодні. Роль міста як малої столиці підкріплювалася бурхливим розвитком освіти та преси. Відкриття гімназій, бібліотек та публічних читалень створило середовище, де виховувалася еліта, що згодом мала колосальний вплив на розвиток української культури. Водночас з цим, XIX століття подарувало Житомирщині її вишукані пам'ятки — палацово-паркові комплекси. Шляхетські садиби, розкидані по всій області, стали осередками високої культури, де проводилися музичні вечори, літературні гуртки та господарські експерименти. Ці мастки, оточені доглянутими ландшафтними парками з екзотичними деревами, були не лише символами заможності, а й центрами, що пропугували прогресивні ідеї того часу. Саме в цих садибах народжувалися музичні шедеври та літературні тексти, які згодом увійшли до світового культурного надбання.

10

Особливого значення набув розвиток мистецтва: Житомирщина стала початком для багатьох постатей, чий імена стали всевітньо відомими. В приклад можна привести Лесю Українку, Ференца Ліста, Оноре де Бальзака. Музичне життя регіону піднялося на новий рівень завдяки гастролям європейських віртуозів та діяльності місцевих музичних товариств. Водночас розвиток промисловості — особливо цукрової галузі — дав потужний імпульс економіці, що дозволило місцевим щедро підтримувати мистецькі та освітні проекти.

XIX століття залишило по собі спадщину, яка сьогодні є основою туристичної привабливості краю. Кожна прогулянка історичними кварталами Житомира чи візит до реставрованих палаців — це можливість торкнутися доби, коли естетика та прогрес ішли пліч-о-пліч.

Видатні постаті Житомирщини.

Літературна велич: *Лесь Українка*. Житомирщина стала місцем, де гартувався талант видатної поетеси та драматургині Лесі Українки. Народившись у Звягелі (Новоград-Волинському), вона вибрала в себе глибину енергії польської природи, яка згодом знайшла своє відображення у «Лісовій пісні». Сьогодні місця, пов'язані з її ім'ям, — це не просто літературні музеї, це локації, де через призму її творчості кожен мандрівник може відчутти душу українського Полісся.

автор: Суспільна Культура

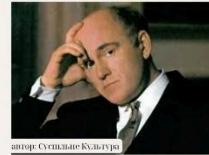
автор: Житомир ІАУ

Космічний прорив: *Сергій Корольов*. Житомир — це місто, яке назавжди стало асоціюватися з космосом завдяки постаті Сергія Корольова. Його життя — це історія про те, як мрія хлопчика з провінційного міста може змінити хід світової історії. Музей космонавтики ім. С.П. Корольова, розташований у Житомирі, є унікальним об'єктом, що приваблює дослідників та ентузіастів з усієї планети, роблячи область одним із центрів наукового туризму.

Меценатство та господарство: *родина Терещенків*. Родина Терещенків — це символ промислового та культурного розвитку Житомирщини в XIX столітті. Їхня діяльність не лише вивела економіку регіону на новий рівень, а й заклала фундамент для розвитку медицини, освіти та благодійності. Палаці та мастки, збудовані коштом цієї родини, і сьогодні є прикрасою багатьох куточків області, свідчаючи про високий рівень культури меценатства.

автор: Суспільна Культура

автор: Суспільна Культура

Музичний геній: *Святослав Ріхтер*. Світ музики неможливо уявити без імені Святослава Ріхтера. Житомир став місцем, де розкрився його надзвичайний піаністичний талант. Пам'ять про митця дбайливо зберігається в обласній філармонії, а проведення міжнародних музичних фестивалів його імені перетворює місто на притягальний осередок для поціновувачів класичного мистецтва з усього світу.

11

Автор: Шершень Катерина

ПРИРОДНІ ПЕРЛИНИ ПОЛІССЯ

Природно-заповідний фонд області

Величезні масиви прадавніх лісів, мальовничі гранітні каньйони, дзеркальні озера та унікальні болота формують неповторний ландшафт, який сьогодні стає ключовим ресурсом для розвитку екологічного та пізнавального туризму. Заповідні території області — це не лише об'єкти суворої охорони природи, а й живі лабораторії, що пропонують мандрівникам унікальний досвід еднання з довкіллям.

Основою фонду є національні природні парки, такі як «Древлянський» на півночі області, що вражає своїми поліськими ландшафтами, та «Мальське Полісся». Ці території зберігають еталонні ділянки лісових екосистем, де зберігся багатий тваринний та рослинний світ, що в умовах урбанізації стає справжньою рідкістю.

Окремої уваги заслуговують геологічні пам'ятки природи. Житомирщина — це край, де гранітний щит виходить на поверхню, утворюючи неймовірні скелясті утворення. Унікальні каньйони річок Тетерів та Случ стали справжніми магнітами для скелелазів, фотографів та любителів екстремального відпочинку. Скелі, що піднімаються над водою на десятки метрів створюють драматичні краєвиди, які не поступаються красою гірським районам.

Водно-болотні угіддя регіону також є надзвичайно цінним туристичним активом. Поліські болота, які часто називають «легенями Європи», забезпечують не лише біологічне різноманіття, а й пропонують унікальні можливості для наукового та споглядального туризму. Відвідування таких територій дозволяє зрозуміти складну структуру гідрологічних процесів регіону та побачити красу природи, яка в багатьох інших кутках континенту вже давно втрачена.

Гранітні каньйони, скелі, лісові озера

Серцем гранітної величі регіону є каньйони річок Тетерів та Случ. Особливо вражає «Денешівський каньйон» неподалік Житомира, де промовисті гранітні стіни стали ареною для скелелазів та майданчиком для панорамних фото. Тут природа поєднується з індустріальною історією: руїни мастику Терещенків на фоні скель створюють особливу атмосферу. У свою чергу, долина річки Случ, відома як «Надслучанська Швейцарія», вражає стрімкими схилами та руїнами Губівського замку, що нагадують про давні часи.

Автор: Visit Ukraine

Унікальною сторінкою природного багатства краю є Дружбівський кар'єр, який через незвичний колір води в народі охрестили «українськими Мальдівами». Це місце — яскравий приклад того, як промислова діяльність людини, зупинившись, перетворюється на приголомшливий природний об'єкт. Білосніжні піщані береги в поєднанні з неймовірно прозорою водою насиченого блакитного відтінку створюють ілюзію перебування на океанічному курорті посеред поліського лісу. Сьогодні це одна з найбільш фотогенічних локацій Житомирщини, яка приваблює любителів спокійного відпочинку та ефектних кадрів.

Незважаючи на статус «Мальдіве», варто пам'ятати, що кар'єр є об'єктом техногенного походження. Важливо наголошувати на правилах безпеки (глибина, нестійкі береги) та обов'язковому вивезенні сміття, щоб зберегти унікальну екосистему для майбутніх відвідувачів.

Автор: Шершень Катерина

Окрім цього, область ховає десятки інших «синіх перлин» — лісових озер, оточених хвойними пралісами. Такі водойми є ідеальними місцями для повільних подорожей. Тут мандрівник може насолодитися тишею, риболовлю або відпочинком у наметі, далеко від міського шуму. Чистота води та дзеркальна гладь, у якій відображаються крони дерев, перетворюють ці місця на природні осередки психологічного розвантаження.

Автор: Шершень Катерина

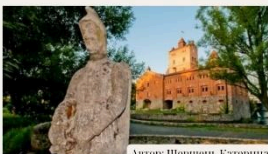
Гранітні каньйони, скелі, лісові озера

Серцем гранітної величі регіону є каньйони річок Тетерів та Случ. Особливо вражає «Денешівський каньйон» неподалік Житомира, де промовисті гранітні стіни стали ареною для скелелазів та майданчиком для панорамних фото. Тут природа поєднується з індустріальною історією: руїни мастику Терещенків на фоні скель створюють особливу атмосферу. У свою чергу, долина річки Случ, відома як «Надслучанська Швейцарія», вражає стрімкими схилами та руїнами Губівського замку, що нагадують про давні часи.

Автор: Шершень Катерина

«Древлянський степовий шлях» (м. Коростень). Кільцевий маршрут територією Древлянського парку, що веде від легендарних валів до пам'ятників древлянським князям, дозволяючи зануритися в атмосферу княжої доби.

Автор: Шершень Катерина

«Стежки баронської слащини» (м. Радомисль). Маршрут пролягає через мальовничий ландшафтний парк історико-культурного комплексу «Замок Радомисль». Екскурсія поєднує огляд унікального Музею української домашньої ікони, відвідування середньовічної папірні з майстер-класом з виготовлення паперу та прогулянку скелястими берегами річки Мика, що дозволяє відчути атмосферу життя та побуту шляхетської епохи.

«Стежки Лесі України» (м. Звягель). Цей маршрут охоплює літературно-меморіальний музей та історичні локації міста, де сформувалася світогляд поетеси. Стежка облаштована інформаційними стендами, що перетворюють прогулянку на літературний екскурс.

Автор: Шершень Катерина

«Тамниці Замкової гори» (м. Житомир). Міський маршрут, що поєднує огляд історичного центру, старовинних храмів та видових майданчиків над річкою Тетерів, розкриваючи багатозарову історію міста.

Автор: Борис Дубман

Активний відпочинок: піші, вело- та водні маршрути

Активний відпочинок на Житомирщині — це динамічна відповідь на запит сучасного туриста, який шукає драйв та фізичне випробування. Рельєф області створює ідеальні умови для розвитку трьох ключових напрямків: пішого туризму, вело-туризму та водних пригод. Піший туризм на Поліссі — це насамперед про «терапевтичну» прогулянку. Маршрути тут зазвичай не мають значних перепадів висот, що дозволяє зосередитися на спогляданні природи. Найкращими прикладами таких маршрутів є «Стежки скель Денешів», та маршрут «Лісова казка». Перший маршрут проходить вздовж каньйону річки Тетерів. Стежка веде від відомої дами через скелясті виступи, де облаштовані локації для огляду каньйону, до руйн палацу Терещенків. Це ідеальний хайк вихідного дня (близько 5-7 км), що поєднує природні краєвиди з історичною архітектурою.

Автор: Житомир info

Автор: Житомир info

Другий маршрут проходить крізь масив поблизу с. Вишевичі. Він пролягає через соснові праліси з виходом до малих лісових озер. Це маршрут для «лісових кулань», де акцент зроблено на тиші та відновленні енергії. Велосипед є найбільш мобільним засобом дослідження краю. Житомирщина має густу мережу сільських доріг із низьким трафіком, що з'єднують районні центри з віддаленими пам'ятками. Прикладами велосипедних маршрутів можна назвати «Гранітне кільце». Маршрут, що з'єднує Коростень із найвищими природними об'єктами. Велосипедисти можуть проїхати через лісові масиви до місць, де виходи гранітів утворюють химерні форми, долаючи дистанцію в 30-40 км. А також «Шляхами мастил» навколо Радомисля. Веломаршрут, що проходить через мальовничі села та лісові дороги, поєднуючи сучасний «Замок Радомисль» з архітектурною спадщиною регіону. Це оптимальний вибір для одноденного велотуру (40-50 км). Слідами на байдарках або каяках — це коронний активний продукт регіону, який відкриває Житомирщину з абсолютно нового, прихованого від пішоходів ракурсу. Прикладом маршруту слугує «Пороги Случа». Маршрут для дослідників мандрівників або любителів екстриму. Порожиста річка Случ протікає крізь скелясті береги, що створює атмосферу «полюської гірської річки». Сліпак може тривати 2-3 дні з початком в наметових таборах на березі.

МІСТА І МАРШРУТИ ЖИТОМИРЩИНИ

Житомир — це місто де історія вплетена в бетон сучасності. Як адміністративний та культурний центр регіону, він виконує роль «вхідних воріт» для кожного мандрівника. Його архітектурне обличчя — це синтез старої купецької забудови, величних храмів та індустріальних артефактів, що разом створюють неповторну атмосферу міста, яке нікуди не поспішає.

Історичне ядро Житомира зосереджене навколо Замкової гори та прилеглих до неї вулиць, таких як Київська, Михайлівська та Велика Бердичівська.

Михайлівська вулиця являється головним пішохідним маршрутом міста. Тут збереглися будівлі XIX століття, де колись розміщувалися крамниці, готелі та перші кінотеатри. Сьогодні це місце, де пульсує культурне життя: вуличні музиканти, кав'ярні та мистецькі інсталяції гармонійно вписуються в історичну забудову.

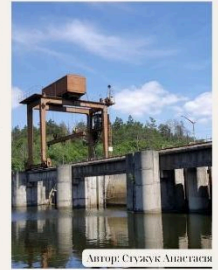

Звісно що архітектурний ансамбль міста неможливо уявити без Михайлівського собору, Преображенського собору та костелу Св. Софії. Ці храми, що поєднують різні стилі — від бароко до класицизму, — є не лише духовними центрами, а й домікантами, що формують силует міста. Музей космонавтики імені С.П. Корольова являється унікальним об'єктом, що не має аналогів в Україні. Експозиція, яка включася спускні апарати, зразки місячного ґрунту та особисті речі конструктора, переносить відвідувачів у епоху «космічної гонки», роблячи Житомир вагомим гравцем на карті наукового туризму.

Автор: Стужак Анастасія

Річка Тетерева — це надзвичайна дивина, навколо якої сформувалися історичний та архітектурний ландшафт Житомира. Прорізаючи гранітну основу міста, річка утворює унікальний каньйон, який у межах міста набуває майже гірського характеру. Саме тут, у парковій зоні, розташований один із найвідоміших туристичних символів регіону — пішохідний підвісний міст, що став справжнім «небесним» майданчиком для споглядання неймовірних краєвидів. Це споруда, яка з'єднує не лише два береги парку, а й минуле з сучасністю. Підвішений на висоті понад 20 метрів, він відкриває панораму від якої перехоплює подих: скелесті береги, відкриті віковим лісом, стрімкі гранітні виходи та дзеркальна гладь річки внизу. Для багатьох туристів прогулянка цим мостом стає першим і найяскравішим враженням від Житомира.

Автор: Стужак Анастасія

Сама річка в районі парку є природним амфітеатром. Гранітні скелі, відомі як «Голова Чацького» та «Чотири брати», здіймаються над водою, створюючи величні кам'яні фігури, що мають свої легенди. Улітку береги річки стають осередком активного відпочинку: тут можна побачити як байдарочників, що проходять крізь каньйон, так і тих, хто обрав шлях прогулянки обладнаними стежками вздовж берега. Вода в Тетереві, завдяки гранітному руслу, має особливий відтінок, а наявність порогів робить річку цікавою для одного туризму. Прогулянка на човні або каяку дозволяє побачити міст знизу — у такому ракурсі він виглядає як тонка нитка, перекинута між двома зеленими берегами, що підкреслює велич навколишньої природи.

Музей космонавтики імені С.П. Корольова.

Музей космонавтики в Житомирі — це не лише данина пам'яті великому конструктору, це справжній космічний портал, що дозволяє відвідувачам торкнутися історії людства, яка вийшла за межі земної атмосфери. Завдяки постаті Сергія Павловича Корольова, уродженця Житомира, місто отримало унікальну культурну спадщину, яка сьогодні є одним із найбільш впізнаваних туристичних магнітів регіону.

Музейний комплекс складається з двох будівель, що органічно доповнюють одна одну. Меморіальний будинок-музей — це автентична садиба, де народився та провів ранні дитячі роки Сергій Корольов. Відвідування цього місця дає змогу відчутти атмосферу того часу та побачити, як із провінційного побуту формувалася характер майбутнього творця космічних кораблів. А також павільйон «Космос». Сучасна архітектурна споруда, що вражає своїм футуристичним дизайном. Саме тут розгортається масштабна експозиція, що висвітлює розвиток ракетно-космічної техніки та внесок України в освоєння міжзоряного простору.

Відвідуючи музей, обов'язково зверніть увагу на експонати, що стосуються сучасних космічних проєктів. Це підкреслює, що Житомир — не лише історія, а й продовження космічних досліджень, де українські фахівці залишаються важливими учасниками світового наукового діалогу.

БЕРДИЧІВ — МІСТО МОНАСТІРІВ І ЛЕГЕНД

Бердичів — це місто, яке неможливо оминати, досліджуючи культурний ландшафт Житомирщини. Місто з багатовіковою історією, де перетиналися шляхи торговців, воїнів та митців, сьогодні постає як справжній музей під відкритим небом. Його велична архітектура, просякнута легендами та пам'яттю про великі кохання, перетворює кожну прогулянку на подорож крізь час.

Автор: ЕлітОСит

Кармелітський монастир

Бердичівський монастир Босих Кармелітів — це не просто сакральна споруда, це величний символ українського Полісся, де архітектурна досконалість бароко переплітається з незламністю оборонної фортеці. Заснований у XVII столітті як подяка Богу за успішні військові походи, монастир упродовж століть трансформувалася з могутньої цитаделі у духовний центр, що сьогодні є однією з найважливіших пам'яток культурної спадщини України.

Автор: Шерінь Катерина

Автор: Шерінь Катерина

Вияткова цінність Кармелітського монастиря полягає в його здатності бути «живою» пам'яткою. Він не є застиглим музейним експонатом — це об'єкт, який постійно оновлюється, відкриваючи відвідувачам нові грані культури через музейні експозиції та мистецькі заходи. Для мандрівника це можливість доторкнутися до європейської культурної традиції на теренах Житомирщини, побачити, як послання віри, військової стратегії та мистецтва сформувало унікальний образ міста, що назавжди закарбувався в історії як «місто монастирів». Для повноцінного сприйняття об'єкта рекомендується відвідування не лише костелу, а й огляд оборонних мурів, що дає змогу побачити панораму міста, яка відкривається з висоти фортечного валу. Це дозволяє туристові відчути масштаб споруди як інженерно-фортифікаційного шедевра.

Костел святої Варвари

Костел святої Варвари в Бердичеві — це витончений пам'ятник епохи класицизму, що не лише є видатною архітектурною спорудою, а й слугує одним із найважливіших емоційних центрів міста. Збудований на місці дерев'яного храму, цей мурований костел став символом відродження духовності та культури в регіоні, притягуючи погляди своєю лаконічною та водночас величною архітектурою.

Автор: Шерінь Катерина

Автор: Житомир Іліо

Костел святої Варвари в Бердичеві — це витончений пам'ятник епохи класицизму, що не лише є видатною архітектурною спорудою, а й слугує одним із найважливіших емоційних центрів міста. Збудований на місці дерев'яного храму, цей мурований костел став символом відродження духовності та культури в регіоні, притягуючи погляди своєю лаконічною та водночас величною архітектурою.

КОРОСТЕНЬ — ДРЕВЛЯНСЬКА СТОЛИЦЯ

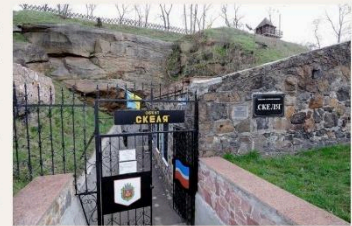
Коростень — одне з найдавніших міст України «древлянська столиця», де тисячолітня історія відчувається в кожному гранітному виступі та в кожному подиху річки Уж. Це місто, яке зуміло гармонійно поєднати героїчне минуле з сучасним ритмом життя, перетворивши свої історичні витoki на потужний туристичний бренд.

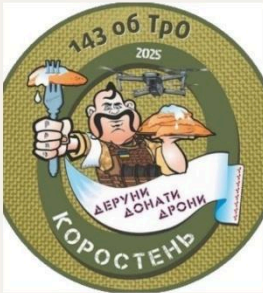
Автор: Коростень.Медиа

Серцем туристичного Коростеня є парк «Древлянська земля» — унікальний простір, де суворі краса поліського граніту зустрічається з облаштованими алеями. Його головним магнітом є Скеля Чорта — масивний гранітний виступ, що нависає над стрімкими порогами річки Уж. Назва скелі, оповита численними переказами, додас місцю містичного шарму, а сама локація є найкращим оглядовим майданчиком, з якого відкривається панорама, що нагадує гірський пейзаж. Прогулянка парком — це шлях між кам'яними велетнями та віковими деревами, де кожен крок повертає в часи древлянських князів, чию велич увічнюють численні пам'ятники, встановлені вздовж стежок.

Саме в цьому місті історія межує з міфом, а найдраматичніші сторінки літописів пов'язані з легендами про княгиню Ольгу. Історія її помсти за смерть князя Ігоря, що розгорталася на цих землях, стала невід'ємною частиною культурного коду Коростеня. Пам'ятник княгині, що височіє в парку, є не лише нагадуванням про політичні події X століття, а й точкою людської трагедії, яка трансформувала місто з літописної фортеці у місце романтичного та історичного паломництва.

Сучасний образ Коростеня був би неповним без його гастрономічної візитівки — Міжнародного фестивалю дерунів. Ця подія перетворила звичайну страву на бренд національного рівня, ставши яскравим прикладом успішного поїзого туризму. Фестиваль, що збирає тисячі гостей, пропонує зануритися в атмосферу древлянського свята: від дегустації десятків видів дерунів до народних гулянь та виступів фольклорних колективів. Це той випадок, коли локальна традиція стала інструментом залучення туристів, дозволяючи кожному гостю відчувати справжню гостинність древлянської землі. На жаль під час війни свято вже не проходить так масштабно. Але кожного року, мер міста продовжує смажити свій величезний дерун, а люди продаючи страви, відправляють кошти на ЗСУ.

Інші міста і села, варті уваги

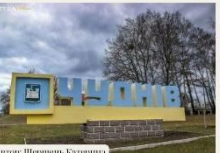
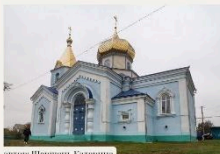
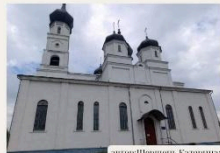
Радомишль став справжнім відкриттям для культурного туризму завдяки «Замку Радомишль». Ця локація є унікальним прикладом того, як приватна ініціатива може відродити забуту пам'ятку. Головним скарбом замку є Музей української домашньої ікони, де зібрані тисячі образів з усіх кутків України. Радомишль — це простір, де відтворено атмосферу середньовіччя: від старовинної паперової фабрики, що працює за технологіями XVII століття, до мальовничого ландшафтного парку зі скелями та водоспадами. Це ідеальне місце для рефлексії та пізнання духовної глибини українського народу.

Малин — місто з давніми промисловими та інтелектуальними традиціями. Його туристичний потенціал тісно пов'язаний з історією паперового виробництва, що стало справжнім брендом регіону. Місто приваблює мандрівників своєю складною атмосферою та зв'язком з видатними особистостями, такими як Миклухо-Маклай. Прогулянка містом — це занурення в історію промислового Полісся, а відвідування локальних музеїв дозволяє зрозуміти, як паперові традиції сформували характер міста та його сучасну ідентичність.

Інші міста і села, варті уваги

Овруч — це велична сторінка епохи Київської Русі, колишня столиця Древольської землі, де повітря здається насиченим духом княжих часів. Головною святинєю та архітектурною перлиною міста є храм Святого Василя, зведений ще у XII столітті за часів Рюрика Ростиславича. Ця споруда, що дивом збереглася крізь віки, є рідкісним зразком автентичної давньоруської архітектури. Величні мури храму стали «живим» свідком боротьби, величі та падіння могутніх князів, перетворюючи Овруч на місце обов'язкового паломництва для тих, хто прагне торкнутися витоків нашої державності та відчувати нерозривний зв'язок із тисячолітньою історією.

На противагу спокою давніх храмів, Чуднів постає перед мандрівником як місто, що стоїть на вічних історичних перехрестях. Розташоване над мальовничими вигинами річки Тетерів, воно здавна було місцем стратегічних зіткнень. Залишки оборонних валів сьогодні слугують нагадуванням про буремні події козацької доби, коли кожне стратегічне рішення на цих теренах могло змінити хід історії. Чуднів — це ідеальний вибір для тих, хто шукає тиші та можливості відчувати дух минулого в кожному повороті річки, де величні краєвиди доповнюються роздумами про героїчне та драматичне минуле українського козацтва.

ПОДІЄВИЙ КАЛЕНДАР

Безумовним лідером та флагманом подієвого туризму регіону є Міжнародний фестиваль дерунів у Коростені. Це свято вже давно переросло статус локального гастрономічного заходу, трансформувалося у потужний бренд національного значення. Фестиваль майстерно експлуатує образ «древлянської столиці», поєднуючи кулінарні змагання з елементами історичної реконструкції, виступами фольклорних гуртів та активною участю місцевої громади. Для туриста це унікальний досвід, де гастрономічне задоволення органічно доповнюється зануренням у культуру древлян. Саме такі заходи доводять, що успіх фестивалю залежить від здатності міста інтегрувати свій історичний наратив у формат сучасного свята.

Окрім гастрономічних подій, вагоме місце в календарі посідають історико-культурні свята, присвячені ключовим подіям минулого та видатним постатям краю. Міста Житомир, Бердичів та Овруч щорічно стають майданчиками для святкувань, що вшановують міську спадщину.

День міста в Житомирі традиційно наповнюється місцевими інсталяціями, виставками та концертами, які демонструють культурний пульс обласного центру. У Бердичеві значна увага приділяється заходам, пов'язаним із його релігійним та багатонаціональним корінням, що дозволяє залучати паломників та шанувальників європейської історії.

Важливим вектором розвитку є також фестивалі просто неба, що використовують природний потенціал регіону. Паркові зони Коростеня та Житомира стають природними сценами для масових народних гулянь, де відроджуються традиційні ярмарки та ремесла. Такі заходи вирішують стратегічне завдання — вони роблять регіон «видимим» на туристичній мапі України, створюючи потужний інформаційний привід для медіа та блогерів.

**ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ТУРИСТИЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР**
**ZHYTOMYR REGION
TOURIST INFORMATION CENTER**

10014, Житомир, вул. Микола Вернадського, 28
10044, Zhytomyr, Mикола Veradchivska street, 28

zhtic@ukr.net +38 0412 47 44 20

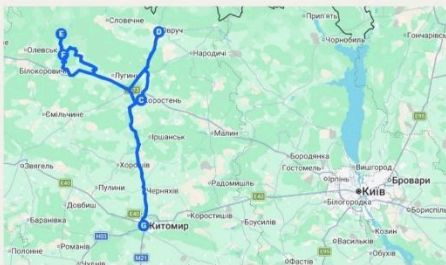
КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ МАНДРІВНИКІВ

Відповідальний туризм на Житомирщині базується на двох пріоритетах: особистій безпеці та бережливому ставленні до природи. Мандрівники повинні керуватися виключно офіційними даними щодо безпекової ситуації, знати розташування укриттів, дотримуватися міної безпеки, не сходячи з облаштованих стежок, та повідомляти близьких про свої плани. Екологічна свідомість передбачає суворе дотримання філософії «Не залишай слідів»: увесь непотріб необхідно вивозити з собою, уникати пошкодження природних пам'яток та розпалювання багать у заборонених місцях. Свідомий мандрівник обирає багаторазовий посуд та мінімізує використання пластику, що дозволяє зберегти унікальні ландшафти Полісся для майбутніх поколінь.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

- НЕ ТОРКАТИСЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТУ
- НЕ ПЕРЕСУВАТИ, НЕ ПІДНИМАТИ НЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ
- НЕ НАГРІВАТИ, НЕ НАКРИВАТИ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ
- ПРИПИНІТИ БУДЬ-ЯКІ РОБОТИ ВІВІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТУ
- НЕГАЙНО ПОВІДОМІТИ ПРО ЗНАЙДІНУ В СЛУЖБУ ПОРЯТКУНКУ ЗА ТЕЛ. 101
- ПРИ МОЖЛИВОСТІ ОГОРОДИТИ НЕБЕЗПЕЧНЕ МІСЦЕ АБО ВСТАВІТИ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНІ ЗНАКИ
- СПОВІСТИТИ ОТОЧУЮЧИХ ПРО НЕБЕЗПЕКУ
- НЕ ДОПУСКАТИ СТОРОННІХ ОСІБ В НЕБЕЗПЕЧНИЙ РАЙОН

МАРШРУТ «МАГІЯ ПРИРОДИ ТА ГРАНІТУ»

МАРШРУТ «ЛІТЕРАТУРНО-ІСТОРИЧНЕ ПІВКІЛЬЦЕ»

